

JAVNI ZAVOD
RATITOVEC
ŽELEZNIKI

**STRATEGIJA RAZVOJA KULTURE
OBČINE ŽELEZNIKI
ZA OBDOBJE 2013 – 2017**

(Sprejet na 15. seji Občinskega sveta Občine Železniki dne 8. 11. 2012)

Železniki, 18. september 2012

Kazalo

<u>1. IZHODIŠČA STRATEGIJE RAZVOJA KULTURE OBČINE ŽELEZNIKI.....</u>	<u>5</u>
<u>2. ANALIZA STANJA - KULTURNA DEJAVNOST V OBČINI ŽELEZNIKI.....</u>	<u>5</u>
<u>2.1 Institucije na področju kulture v občini Železniki.....</u>	<u>5</u>
<u>Javni zavod Ratitovec.....</u>	<u>6</u>
<u>2.2 Institucije na področju kulture izven občine Železniki.....</u>	<u>6</u>
<u>Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka.....</u>	<u>6</u>
<u>Glasbena šola Škofja Loka.....</u>	<u>7</u>
<u>Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, izpostava v Škofji Loki.....</u>	<u>8</u>
<u>2.3 Ljubiteljska kultura.....</u>	<u>8</u>
<u>Glasbena dejavnost.....</u>	<u>9</u>
<u>Plesna folklorna dejavnost.....</u>	<u>10</u>
<u>Plesna dejavnost.....</u>	<u>11</u>
<u>Gledališka in lutkovna dejavnost.....</u>	<u>11</u>
<u>Fotografska dejavnost.....</u>	<u>12</u>
<u>Muzejska dejavnost.....</u>	<u>12</u>
<u>Zbornik Selške doline Železne niti.....</u>	<u>12</u>
<u>2.4 Kulturna dediščina.....</u>	<u>13</u>
<u>Železarstvo in z železarstvom povezane obrti.....</u>	<u>13</u>
<u>Klekljanje.....</u>	<u>14</u>
<u>Dražgoški kruhek.....</u>	<u>14</u>

<u>Trenje lanu.....</u>	<u>15</u>
<u>Tradicionalna kulturna krajina.....</u>	<u>15</u>
<u>2.4.1 Varovanje premične kulturne dediščine .....</u>	<u>15</u>
<u> Čipkarska šola Železniki, Otoki 13, Železniki.....</u>	<u>17</u>
<u>2.4.2 Varovanje nepremične kulturne dediščine.....</u>	<u>18</u>
<u>2.4.3 Zgodovinski spomeniki.....</u>	<u>19</u>
<u>2.5 Prireditve in izvajalci.....</u>	<u>20</u>
<u> 2.5.1 Prireditve.....</u>	<u>20</u>
<u> 2.5.2 Organizatorji in izvajalci.....</u>	<u>23</u>
<u>2.6 Kultura v povezavi z izobraževanjem, športom, turizmom, mladinsko in gasilsko dejavnostjo.....</u>	<u>23</u>
<u>3. KULTURNA KOMUNIKACIJA IN PROMOCIJA.....</u>	<u>24</u>
<u> 3.1 Oglaševanje dogodkov preko medijev:.....</u>	<u>24</u>
<u>4. INFRASTRUKTURA NA PODROČJU KULTURE.....</u>	<u>25</u>
<u> 4.1 Javna infrastruktura na področju kulture.....</u>	<u>25</u>
<u> 4.2 Ostali objekti kot prostori kulturne dejavnosti.....</u>	<u>26</u>
<u>5. ANALIZA PREDNOSTI, SLABOSTI, IZZIVOV, NEVARNOSTI.....</u>	<u>27</u>
<u> 5.1 Prednosti.....</u>	<u>27</u>
<u> 5.2 Slabosti.....</u>	<u>27</u>
<u> 5.3 Izzivi.....</u>	<u>27</u>
<u> 5.4 Nevarnosti.....</u>	<u>28</u>
<u>6. STRATEGIJA RAZVOJA KULTURE OBČINE ŽELEZNIKI.....</u>	<u>29</u>
<u> 6.1 Cilji občine Železniki na področju kulture.....</u>	<u>29</u>

**7. ČLANI DELOVNE SKUPINE ZA PRIPRAVO STRATEGIJE RAZVOJA
KULTURE OBČINE ŽELEZNIKI 35**

1. IZHODIŠČA STRATEGIJE RAZVOJA KULTURE OBČINE ŽELEZNIKI

Strategija razvoja kulture občine Železniki je temeljni strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturnih dejavnosti lokalne skupnosti, ki postavlja cilje in prioritete kulturne politike. Je prvi dolgoročni program za kulturo v občini Železniki od njene ustanovitve. Pred tem je Občina Železniki na področju kulture sprejela Letne programe ljubiteljskih kulturnih dejavnosti Občine Železniki za leta 2010, 2011 in 2012.¹

Strategija razvoja kulture izhaja iz javnega interesa na področju kulture in je narejena za obdobje 2013-2017. Njen namen je spodbujati ustvarjalnost, raznolikost kulturne ponudbe, določiti temeljne usmeritve, strateške cilje in prioritete na področju kulture in opredeliti konkretne ukrepe za doseg te ciljev.

Za pripravo Strategije razvoja kulture občine Železniki je občinska uprava Občine Železniki pooblastila direktorja Javnega zavoda Ratitovec Gregorja Habjana. Gregor Habjan je k sodelovanju povabil predstavnike zainteresirane strokovne javnosti in civilne družbe, ki so pomembno vpeti v kulturno dogajanje v občini Železniki. Oblikovala se je skupina, ki je na sedmih delovnih srečanjih od februarja 2012 do septembra 2012 sooblikovala vsebino Strategije razvoja kulture občine Železniki.

Prvo fazo pri pripravi Strategija razvoja kulture občine Železniki je predstavljal *Razvojni program Občine Železniki 2009 – 2015*, ki je bil sprejet na 18. redni seji Občinskega sveta Občine Železniki dne 24. 9. 2009, ki se v poglavju 3.2.5 *Kultura, šport in nevladne organizacije*, str. 36, dotakne tudi področja kulture. Kot osnova je delno služila tudi *Analiza stanja na področju kulture s predlogi ciljev za Nacionalni program za kulturo 2012-2015*, ki so jo pripravili na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije marca 2011. Naslednji pomembni fazi sta bili priprava natančne analize stanja na področju kulture in analiza prednosti, slabosti, izzivov in nevarnosti. Izhajajoč iz tega, so člani na delovnih srečanjih oblikovali smernice in cilje lokalne kulturne politike.

2. ANALIZA STANJA - KULTURNA DEJAVNOST V OBČINI ŽELEZNIKI

2.1 Institucije na področju kulture v občini Železniki

¹ Letni programi ljubiteljskih kulturnih dejavnosti se vsako leto sprejmejo ne glede na sprejet LPK 2013-2017.

- **Javni zavod Ratitovec**

Na podlagi 3. člena Zakona o zavodih (Ur. l. RS, št. 12/91, 8/96), 23. člena Zakona o športu (Ur. l. RS, št. 22/98), 26. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur. l. RS, št. 96/02), 15. člena Zakona o spodbujanju razvoja turizma (Ur. l. RS, št. 2/04) in 19. člena Statuta občine Železniki (Ur. l. RS, št. 132/04) je občinski svet občine Železniki na 26. redni seji dne 26. 4. 2006 in na 28. redni seji dne 4. 10. 2006 sprejel Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Javni zavod Ratitovec. Občina Železniki je ustanovila Javni zavod Ratitovec za izvajanje dejavnosti, ki so v javnem interesu na področju športa, kulture, turizma in mladinskih dejavnosti. Na področju kulture se delovanje Javnega zavoda Ratitovec nanaša predvsem na delovanje Muzeja Železniki v Plavčevi hiši, Na plavžu 58. V okviru Javnega zavoda Ratitovec na področju kulture deluje Strokovni svet za kulturo.

Usmeritve:

- izvajanje nalog 5. člena Odloka o ustanovitvi Javnega zavoda Ratitovec
- vpisati Muzej Železniki v razvid muzejev
- spodbujanje sodelovanja kulturnih društev na športnih in turističnih prireditvah v občini Železniki
- oblikovanje turističnih programov, ki bodo vključevali kulturno ponudbo občine Železniki
- zagotavljati skupno oglaševanje dogodkov v občini Železniki

2.2 Institucije na področju kulture izven občine Železniki

- **Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka**

Leta 1974 je bilo odprto izposojevališče v Kulturnem domu na Trnju v Železnikih. Prostor so kmalu postali pretesni, zato se je po enajstih letih knjižnica preselila v prostore Zadružnega doma na Češnjici. Obisk, izposoja in knjižnični fond se je povečeval in leta 1992 se je ponudila možnost selitve v večje prostore. Konec leta se je knjižnica selila na novo lokacijo v prvem nadstropju Zadružnega doma, kjer je še danes. Poleti 2009 je knjižnica pridobila še manjši prostor, ki je bil preurejen za mlade bralce. Obiskovalci oziroma člani knjižnice si lahko izposojajo knjige, AV gradivo in revije. V knjižnici je tudi domoznanska zbirka, kjer je zbrano gradivo o Selški dolini

in njenih prebivalcih. V času od oktobra do aprila naslednjega leta potekajo v knjižnici dejavnosti za otroke: ustvarjalne delavnice in ure pravljic. Za uporabnike sta na voljo dva računalnika z dostopom do interneta, v čitalnici pa si lahko preberejo najnovejše revije in pregledajo čitalniško gradivo, ki ni za izposoje.

Usmeritve:

- iskanje prostorskih rešitev - povečanje prostorov na obstoječi lokaciji v letu 2013/2014,
- povečanje števila članstva otrok in mladine do l. 2020 na 50% (2011 - 31%),
- povečati število nakupa gradiva do dosega standarda - do l. 2020 (l.2011 - 77%),
- uvajanje tehnološko naprednejših procesov izposoje - do l. 2018,
- povečanje števila prireditvev (vsaj dve v sezoni tudi za odrasle),
- s pomočjo tehnologije (videonadzora in RFID tehnologije) omogočiti delovanje knjižnice brez prisotnosti osebja (stafflesslibrary) - do l.2020.
- zagotoviti dostopnost do knjižnice osebam s posebnimi potrebami

• **Glasbena šola Škofja Loka**

Glasbeno šolo Škofja Loka je ustanovil Mestni ljudski odbor Škofja Loka z odločbo o ustanovitvi glasbene šole z dne 1. septembra 1949. Takrat je šola pričela z delom. Na podlagi Zakona o zavodih (Ur. l. RS, 12/91), Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur. l. RS, 12/96 in 23/96) ter Statutov Občin Škofja Loka, Gorenja vas-Poljane, Železniki in Žiri so Občinski sveti Občin Škofja Loka, Gorenja vsa-Poljane, Železniki in Žiri sprejeli 20. 3. 1998 Odlok o ustanovitvi javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Glasbena šola Škofja Loka. Ta med drugim določa, da Glasbena šola Škofja Loka s svojo dejavnostjo zadovoljuje potrebe po osnovnem glasbenem izobraževanju na območju navedenih občin in da ima dislocirane oddelke v Občini Gorenja vas-Poljane, v Občini Železniki in v Občini Žiri. V šolskem letu 2012/2013 so razpisana mesta za vpis v oddelke učenja inštrumenta z naukom o glasbi, za plesno pripravnico in balet. Pouk izvajajo v prostorih Osnovne šole Železniki in v prostorih Javnega zavoda Ratitovec.

Učenci Glasbene šole Škofja Loka z glasbenimi in plesnimi nastopi bogatijo različne prireditve v lokalni skupnosti.

Usmeritve:

- usmerjanje učencev k sodelovanju na različnih prireditvah in tekmovanjih
- povezovanje z drugimi izvajalci kulturne dejavnosti v občini Železniki
- izobraževanje glasbenikov za Pihalni orkester Alples
- usmerjanje talentiranih učencev v nadaljnji študij glasbe in plesa

- **Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, izpostava v Škofji Loki**

Ustanoviteljica JSKD je Republika Slovenija. Osnovna dejavnost izpostave Sklada je soustvarjanje ljubiteljske kulturne dejavnosti, nudenje strokovne in organizacijske pomoči društvom in skupinam na področjih: glasba (zborovstvo, instrumentalna), gledališče in lutke, folklorni programi, etno programi, likovni programi (kiparstvo, slikarstvo, keramika, fotografija), film in video, sodobni ples, literatura, založništvo. Območna izpostava Škofja Loka s svojim delovanjem geografsko pokriva mesto Škofja Loka z zaledjem ter obe dolini: Selško in Poljansko; upravno politično pa škofjeloška izpostava deluje v štirih občinah: Škofja Loka, Železniki, Gorenja vas-Poljane in Žiri.

Usmeritve:

- izvedba in organizacija izobraževanja za izpopolnjevanje znanja članov in mentorjev kulturnih društev
- pomoč pri izvedbi lokalnih prireditev
- izvajanje kulturnega posredništva

2.3 Ljubiteljska kultura

Veliko občanov v občini Železniki je vključenih v različne društvene dejavnosti v lokalnem okolju. V občini deluje 83 društev (stanje 3. 1. 2011), od tega 19 na področju kulture.

Ljubiteljska kulturna dejavnost ima v Občini Železniki specifično tradicijo. Obseg kulturnega dogajanja v občini je odvisen od pretežno ljubiteljskih ustvarjalcev v

društvih. Z dejavnostjo pokrivajo glasbeno, folklorno, plesno, gledališko, literarno, lutkovno, fotografsko in muzejsko dejavnost.

Kulturna društva, ki imajo sedež na območju občine Železniki

Zap.št.	naziv	Naslov
1	Društvo Kulturni center Bajta	Trnje 2, Železniki
2	Kulturno in turistično društvo Vigenjc	Dašnica 49, Železniki
3	Glasbeno društvo harmonija	Log 79, Železniki
4	Godbeno društvo Pihalni orkester Alples	Češnjica 54, Železniki
5	Kulturno društvo dr. Janez Ev. Krek Selca	Selca 88, Selca
6	Kulturno društvo Rov Železniki	Na plavžu 59, Železniki
7	Kulturno društvo Češnjica	Češnjica 54, Železniki
8	Kulturno društvo Scena Železniki	Trnje 39, Železniki
9	Kulturno in turistično društvo Zali Log	Zali Log 12 a, Železniki
10	Kulturno športno društvo Martinj Vrh	Martinj Vrh 21, Železniki
11	Kulturno umetniško društvo France Koblar Železniki	Trnje 39, Železniki
12	Kulturno umetniško društvo Dražgoše	Dražgoše 35, Železniki
13	Kulturno umetniško društvo Grudnove šmikle	Dašnica 104, Železniki
14	Kulturno umetniško društvo Krancelj	Zali Log 24, Železniki
15	Mažoretno društvo Železniki	Češnjica 54, Železniki
16	Muzejsko društvo Železniki	Na plavžu 58, Železniki
17	Pevsko društvo Domel Železniki	Na plavžu 1, Železniki
18	Prosvetno društvo Ivan Grohar Sorica	Sp. Sorica 18, Sorica
19	Umetniško društvo Groharjeva hiša	Sp. Sorica 18, Sorica

• Glasbena dejavnost

Glasbena dejavnost je zelo množična ljubiteljska dejavnost v občini Železniki. V občini Železniki delujejo številni pevski zbori in vokalne skupine: Pevski zbor Domel (Pevsko društvo Domel Železniki), Grudnove šmikle (KUD Grudnove šmikle), Mešani pevski zbor društva upokojencev, Mešani pevski zbor sv. Peter Selca (Kulturno društvo dr. Janez Ev. Krek Selca), Cerkveni mešani pevski zbor župnije Železniki (Kulturno društvo Scena Železniki), Moški pevski zbor Niko Železniki (Kulturno društvo Scena Železniki), Mešani cerkveni pevski zbor Davča (TD Davča), Vokalna skupina Porezen (TD Davča).

Dejavnost pevskih skupin pomembno sooblikuje kulturno ponudbo lokalne skupnosti. Na tem področju vokalna skupina Grudnove šmikle s svojo kvaliteto in nastopi presega lokalne okvire in žanje mednarodne uspehe.

Na področju instrumentalne glasbe v občini Železniki delujejo: Pihalni orkester Alples (Godbeno društvo Pihalni orkester Alples), Tolkalna skupina Orfej (Prosvetno društvo Ivan Grohar Sorica), skupina rogistov (Lovska družina Selca).

Pihalni orkester Alples ima v občini Železniki dolgo tradicijo. Nastopi Pihalnega orkestra Alples, ki so protokolarnega pomena za občino Železniki, so: budnica za 1. maj, nastop na proslavi ob dnevu državnosti, nastop na slavnostni seji ob občinskem prazniku, nastop v okviru Čipkarskih dni in na Dnevu teric v Davči, nekateri nastopi pa so tradicionalni: koncert za osnovnošolce, božično-novoletni koncert.

V okviru Lovske družine Selca deluje skupina rogistov, ki sodeluje na različnih kulturnih dogodkih v občini Železniki.

Na glasbenem področju deluje tudi Glasbeno društvo Harmonija, ki skrbi za osnovno glasbeno izobraževanje.

Za alternativno glasbeno ponudbo in dogajanje v občini Železniki skrbita Kulturni center Bajta in Kulturno društvo Rov Železniki. Kulturno društvo Rov Železniki je organizator tradicionalnega festivala Krawal.

Otroški in mladinski pevski zbori sicer ne sodijo med ljubiteljsko kulturno dejavnost, ker pa je vzgoja mladih pevcev ključna za njihovo kasnejše sodelovanje pri različnih kulturnih društvih, jih omenjamo na tem mestu. Otroški in mladinski zbori delujejo na Osnovni šoli Železniki in na podružničnih šolah v Davči, Dražgošah, v Selcih in v Sorici.

Na glasbenem področju je potrebno izpostaviti še posameznike in skupine, ki se v Občini Železniki ukvarjajo z glasbo, ampak niso vključeni v nobeno od omenjenih društev.

- **Plesna folklorna dejavnost**

Z organizirano folklorno dejavnostjo se ohranjajo lokalni običaji in navade (kulturna dediščina), s tem se krepi identifikacija posameznikov s kulturnim okoljem. V okviru TD Selca in PŠ Selca delujeta otroška in mladinska folklorna skupina. V letu 2012 so

praznovali 30-letnico delovanja folklorne skupine v Selcih. V letošnjem letu je oživila folklorna skupina v Sorici, ki deluje znotraj Prosvetnega društva Ivan Grohar.

V Železnikih delujejo še štiri otroške folklorne skupine: starejša in mlajša na OŠ Železniki in starejša in mlajša v Vrtcu pri OŠ Železniki. Te skupine ne delujejo v okviru društva, vendar pomembno dopolnjujejo kulturno ponudbo v občini Železniki (nastopi na prireditvah v občini Železniki). Folklorni krožek na OŠ Železniki je v letu 2010 praznoval 40-letnico nastanka.

- **Plesna dejavnost**

V občini Železniki deluje mažoretna skupina (Mažoretno društvo Železniki), ki je nastala na pobudo PO Alples, da bi obogatila glasbene nastope pihalnega orkestra. V okviru društva delujeta starejša in mlajša skupina. Od ustanovitve društva leta 2003 redko kateri nastop PO Alples mine brez plesnega nastopa mažoret.

V Sorici deluje plesna skupina Kresničke (Prosvetno društvo Ivan Grohar).

- **Gledališka in lutkovna dejavnost**

Na področju dramske dejavnosti delujejo KUD France Koblar, KUD Dražgoše, Kulturno umetniško društvo dr. Janez Evangelist Krek Selca in KD Scena Železniki, z organizacijo gledališkega abonmaja pa tudi Kulturno društvo Češnjica.

KUD France Koblar ima v občini Železniki dolgoletno tradicijo. Sprva je delovalo kot Delavsko prosvetno društvo Svoboda, ki je bilo ustanovljeno takoj po 2. svetovni vojni, izhaja pa iz Sokolskega društva izpred vojne. Od 2. svetovne vojne naprej deluje društvo neprekinjeno. Pod imenom Kulturno umetniško društvo France Koblar Železniki društvo deluje od 15. 10. 1998. Vsako leto društvo pripravi najmanj eno gledališko predstavo in lutkovne predstave za otroke. Poleg lastne lutkovne predstave že pet let za otroke organizirajo lutkovni abonma, ki vključuje pet otroških predstav. Ena abonmajska predstava je njihova lastna produkcija. Poleg gledališke dejavnosti je društvo dejavno pri organizaciji proslav v občini Železniki.

V KUD Dražgoše so od leta 2007 pripravili tri predstave na prostem, ki so bile zelo dobro sprejete med lokalnim prebivalstvom.

Dramska sekcija v Kulturno umetniškem društvu dr. Janez Evangelist Krek Selca vsako leto pripravi eno gledališko predstavo.

Kulturno društvo Češnjica v zadnjih letih v bivši kinodvorani na Češnjici organizira gledališki abonma Smejmo se. Program abonmaja so uspešne predstave poklicnih in amaterskih gledališč, kar predstavlja pomembno obogatitev kulturne ponudbe za občane občine Železniki.

Pomembno je sodelovanje društev iz občine Železniki pri pripravi in izvedbi Škofjeloškega pasijona.

- **Fotografska dejavnost**

Fotografska sekcija deluje v Kulturno umetniškem društvu dr. Janez Evangelist Krek Selca.

- **Muzejska dejavnost**

Na področju občine Železniki deluje Muzejsko društvo Železniki. Ustanovljeno je bilo leta 1979, prej pa je 10 let delovalo kot pododbor Muzejskega društva Škofja Loka. MD Železniki pomembno sodeluje z Muzejem Železniki, izdaja Zbornik Selške doline Železne niti, pripravlja razstave v Galeriji Muzeja Železniki (8 -10 na leto). Otvoritve razstav spremlja kulturni program, kjer kot nastopajoči sodelujejo člani drugih kulturnih društev v občini Železniki, učenci Glasbene šole Škofja Loka, dijaki škofjeloške gimnazije in drugi.

- **Zbornik Selške doline Železne niti**

Muzejsko društvo Železniki od leta 2004 neprekinjeno enkrat na leto izda zbornik z domoznansko tematiko. V zborniku so večinoma poljudnoznanstveni prispevki s področja zgodovine, naravoslovja, družboslovja, gospodarstva, športa, osnovnega šolstva in leposlovja. Njihovi avtorji so tako ljubiteljski raziskovalci kot strokovnjaki z različnih področij. Za objavljene prispevke avtorji ne dobijo honorarja. V letu 2011 je stekla digitalizacija zbornika v okviru projekta Mestne knjižnice Kranj za spletni portal Digitalne knjižnice Slovenije (dLib.si).

Do leta 2011 je bilo izdanih osem števil. Prvih šest števil je bilo izdanih s finančnimi sredstvi MD Železniki in s sponzorskimi sredstvi, za sedmo, osmo in

deveto številko pa so bila poleg finančnih sredstev društva namenjena tudi sredstva Občine Železniki, pridobljena iz razpisa za sofinanciranje ljubiteljske kulturne dejavnosti.

Usmeritve:

- zagotavljati redno financiranje dejavnosti društev v okviru finančnih sredstev, ki jih Občina Železniki namenja ljubiteljski kulturni dejavnosti v občinskem proračunu;
- zagotavljati dodatna sredstva za izjemne uspehe, ki jih dosegajo društva;
- zagotavljati društvom prostorske možnosti za vaje, nastope in predstavitve;
- zagotavljati društvom promocijo njihove dejavnosti;
- spodbujati društva, da v društveno delovanje vključujejo mlade in spodbujati prostovoljstvo med mladimi;
- spodbujati društva k razvoju manj razvitih dejavnosti (fotografsko društvo);
- spodbujati društva, ki se ukvarjajo s folklorno dejavnostjo in spodbujati društva k oblikovanju mladinske in odrasle folklorne skupine;
- povezovati vokalnih skupin (spodbujati organizacijo skupnega koncerta, spodbujati k organizaciji pevske revije);
- spodbujati društva pri izvajanju alternativnih kulturnih programov;
- spodbujati povezovanja med društvi;

2.4 Kulturna dediščina

Selška dolina ima bogato zgodovino. Zgodovina teh krajev se je začela pisati, ko so brižinski škofje dobili v dar ozemlje Selške doline, ki je naslednjih 830 let predstavljalo del sklenjenega loškega gospostva. Naključne arheološke najdbe pričajo o naselitvi nekaterih krajev v dolini Selške Sore že davno pred prihodom brižinskih škofov, vendar so šele brižinski škofje izvedli načrtno kolonizacijo teh krajev. Slovensko in nemško govoreči kolonisti ter furlanski železarji so na prostoru Selške doline pustili neizbrisani pečat, ki daje kulturi teh krajev posebne značilnosti.

- **Železarstvo in z železarstvom povezane obrti**

Kraji v občini Železniki se ponašajo z bogato tradicijo. V starem delu Železnikov se na vsakem koraku srečamo z železarsko preteklostjo, ki je več kot 500 let krojila življenja v tem delu Selške doline. Poleg mogočnih fužinarskih hiš je najvidnejši ostanek železarstva ohranjen plavž. V času železarskega razcveta v Železnikih so v okoliških vaseh delovali številni obrtniki – rudarji, oglarji, tovorniki, sodarji in žagarji, ki so dopolnjevali uspešno železarsko zgodbo. Sodarstvo se je tudi po propadu železarstva v Železnikih uspešno razvijalo in Selška dolina je v začetku 20. stoletja postala pomemben center sodarstva v slovenskem prostoru. Iz temeljev teh dejavnosti, železarske in lesne, je nastala moderna industrija.

- **Klekljanje**

Po propadu železarstva v začetku 20. stoletja se je med prebivalci Železnikov razširilo klekljanje, izdelovanje čipk s kleklji. Socialna stiska je v klekljanje prisilila vse, ki so ostali v obubožanem kraju. Leta 1907 ustanovljena čipkarska šola je prinesla večjo kvaliteto v izdelovanje čipk. Več desetletij je prodaja čipk mnogim družinam predstavljala edini vir dohodka. Železniki so še vedno prepoznavno klekljarsko središče, klekljane čipke pa tipično poslovno ali praznično darilo in turistični spominek. Vsako leto v juliju v Železnikih potekajo Čipkarski dnevi, kjer so na več razstavnih prizoriščih na ogled klekljane mojstrovine.

- **Dražgoški kruhek**

Posebno mesto v tradiciji obrti v Selški dolini predstavlja peka medenega peciva, dražgoškega kruhka. Za dražgoški kruhek je značilno, da je oblikovan in krašen ročno. Ime je dobili po vasi Dražgoše. Najstarejši obliki sta okrašeno srce in krajček – medeni kruhek v obliki polmeseca. Poleg tega se izdelujejo v najrazličnejših oblikah, kot so majolka, zvezda, fajfa, rožica, Miklavž. Izdelani so iz medenega testa, ročno oblikovani s cvetličnimi motivi, kot so planika, nagelj, pšenični klas, grozdje, travniške rože. Vsak izdelek je unikat. Izdelovanje dražgoških kruhkov sega več kot 200 let nazaj. Osnovni sestavini sta med in moka. Izdelovanje dražgoškega kruhka se je prenašalo iz roda v rod in tudi danes je tako. V Dražgošah pripravljajo tudi delavnice za osnovnošolce. Dražgoški kruhki so primerni za darila, so obstojni in se ne

lomijo. Poleg klekljane čipke je danes dražgoški kruhek tipičen turistični spominek, praznično ali poslovno darilo.

- **Trenje lanu**

V Davči so tja do konca 60-ih let prejšnjega stoletja na vsaki večji kmetiji sejali lan, ga trli, predli na kolovratu in tkali platno. Vendar pa je s prodorom umetnih vlaken na tržišče ta dejavnost na podeželju pričela izumirati. Z namenom ohranjanja opravil in običajev, povezanih s predelavo lanu, je turistično društvo v Davči pričelo s prireditvijo Dan teric. Glavni namen kulturno–etnološke prireditve Dan teric je ohranjanje tradicije pridelave lanu. Na starih orodjih prikazujejo proces predelave lanu od bilke do platna, obiskovalce pa seznanijo tudi z zanimivimi navadami in običaji.

- **Tradicionalna kulturna krajina**

Selška dolina ima tipično krajino, ki jo je človek preoblikoval po svojih potrebah in odseva družbeno-kulturne dejavnike. Pomemben element te kulturne krajine so fužinarsko, trško naselje in vaška naselja, stanovanjska poslopja, kmečka poslopja, kmetijske obdelovalne površine, sadovnjaki, kozolci in druga gospodarska poslopja, cerkve, vaška znamenja, kapelice, drevesa (ob sakralnih objektih, na osrednjih prostorih v naselju, hišna drevesa). Ta kulturna krajina je nosilka prostorske identitete krajev v Selški dolini.

2.4.1 Varovanje premične kulturne dediščine

Kulturno dediščino najbolje varujejo ljudje sami, vendar jo morajo prepoznati in se zavedati njenega izjemnega pomena za kulturno identiteto. Zato so za to dediščino ključnega pomena muzejske zbirke, ki sistematično zbirajo, varujejo, predstavljajo in popularizirajo gradivo. Muzejske zbirke v občini Železniki so v Železnikih, v Sorici, v Davči, v Dražgošah in v Selcih.

Muzejske zbirke v Občini Železniki:

- **Muzej Železniki**, Na plavžu 58, Železniki

Občina Železniki je ustanoviteljica Javnega zavoda Ratitovec, ki na področju kulture izvaja javno službo varstva, ohranjanja in predstavljanja premične kulturne dediščine. Upravlja z Muzejem Železniki v Plavčevi hiši, kjer so razstavljene zbirke Muzejskega društva Železniki: železarstvo (rudarstvo, fužinarstvo, žebjarstvo), lesarstvo (sodarstvo, oglarjenje, žagarstvo), skriljna kritina, čipkarstvo, društvena dejavnost (Planinsko društvo za Selško dolino, Sokolsko društvo), spominska zbirka dr. Francetu Koblarju, dr. Valeriji Strnad, Niku Žumru, Gojmiru Antonu Kosu in zbirka NOB. V okviru Muzeja Železniki deluje tudi Galerija, ki je namenjena priložnostnim muzejskim in likovnim razstavam.

Muzej Železniki je edina muzejska zbirka v občini Železniki, ki je stalno odprta in za katero sistematično in po pravilih muzejske stroke skrbita strokovno usposobljena muzejska delavca. Vse ostale naštetе zbirke (razen zbirke v Dražgošah, za katero skrbi Loški muzej Škofja Loka) so društvene narave, varstvo predmetov v teh zbirkah je zaupano ljubiteljskim članom različnih društev.

- **Groharjeva hiša v Sorici**, Spodnja Sorica 18, Sorica

Rojstna hiša impresionista Ivana Groharja je preurejena v prostor, kjer je urejena Groharjeva spominska zbirka (slikarjevi predmeti in slike njegovega zgodnjega obdobja), galerija, etnografska zbirka (predstavljeni so obrtniki: kolarji, drvarji, krojači, šivilje, krovci skrilastih streh), likovna in glasbena delavnica.

- **Etnografski muzej Davča**, Davča 22, Železniki

Turistično društvo Davča je uredilo muzejsko zbirko o platnarstvu. Zbirka predstavlja predelavo lanu in izdelavo lanenega platna. V prostorih muzeja za osnovnošolce organizirajo delavnice s področja platnarstva.

- **Dom Cankarjevega bataljona v Dražgošah**, Dražgoše 75, Železniki

Loški muzej Škofja Loka je v domu Cankarjevega bataljona uredil zbirko z naslovom Dražgoše med drugo svetovno vojno. Zbirka vsebuje gradivo iz vojnega obdobja in nekaj predmetov stare kmečke opreme.

- **Gasilska zbirka v Selcih, Selca 22, Selca**

Gasilska zbirka je v lasti Gasilskega društva Selca in je nastanjena v Gasilskem domu v Selcih, kjer hranijo predmete gasilske dejavnosti in foto arhiv društva.

- **Čipkarska šola Železniki, Otoki 13, Železniki**

Čipkarska šola Železniki praviloma sodi med izobraževalne ustanove, vendar je zaradi njene specifičnosti delovanja in zaradi ohranjanja pomembne kulturne dediščine v občini Železniki omenjena v poglavju o kulturni dediščini. Čipkarska šola Železniki deluje v okviru Osnovne šole Železniki (Otoki 13, Železniki). Ustanovljena je bila leta 1907 kot Cesarsko-kraljeva čipkarska šola. Med vojnama je bilo delovanje šole začasno prekinjeno, v šolskem letu 1960/61 pa je prenehala z delovanjem. Med letoma 1976 in 1994 je bil na OŠ Železniki organiziran klekljarski krožek. V šolskem letu 1994/95 je bila čipkarska šola v Železnikih ponovno ustanovljena.

Čipkarska šola Železniki je izrednega pomena pri ohranjanju kulturne dediščine kraja. Skrbi za posredovanje znanja izdelave čipke. Učenci se naučijo prepoznavati značilne motive in tehnike v slovenski čipki, seznanijo se z zgodovino klekljanja in z izrazoslovjem v zvezi s klekljanjem.

Usmeritve:

- Muzej Železniki: Izvajanje javne službe na področju varstva premične kulturne dediščine (identificiranje, dokumentiranje, vrednotenje, interpretiranje in raziskovanje dediščine, ohranitev dediščine ter preprečevanje škodljivih vplivov nanjo, upravljanje dediščine, omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej, njeno predstavljanje javnosti in razvijanje zavesti o njej);
- Muzej Železniki: Strokovna pomoč muzejskih delavcev pri postavitvi novih zbirk v občini Železniki;
- Muzej Železniki: vpisati muzej v razvid muzejev pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport;
- povezovanje z občino, kulturnimi institucijami, ki delujejo v občini Železniki in s turistično poslovalnico na področju predstavljanja razstav širši javnosti (skupen promocijski material, delavnice);

- zbirke ponuditi kot turistični produkt v okviru turistične ponudbe (paketi);
- povezovanje z lokalno skupnostjo;
- povezovanje muzejskih zbirk pri pripravi skupne promocije (zgibanka 'Kulturna in naravna dediščina v občini Železniki');
- zagotoviti primeren prostor za javno dostopno zbirko izdelkov učenk in učencev Čipkarske šole Železniki.

2.4.2 Varovanje nepremične kulturne dediščine

Z Odlokom o razglasitvi starega jedra Železnikov za urbanistični in kulturni spomenik (Ur. l. RS, št. 20/1990, 25/1990, 75/2011 in 38/2012) so kot deli kulturne dediščine, ki imajo posebno zgodovinsko, pričevalno, stavbno razvojno, prostorsko, likovno in pejsažno kvaliteto razglašene kot kulturni spomenik naslednje vrste: urbanistični spomenik (varuje se celotno območje historične pozidave naselja) in arhitekturni spomenik (varuje se vse objekte, ki so navedeni v prilogi Odloka o razglasitvi starega jedra Železnikov za urbanistični in kulturni spomenik).

Plavž

Plavž v Železnikih je bil z Odločbo o zavarovanju starega plavža v Železnikih nad Škofjo Loko (Ur.l. LRS, št. 20/1952) zavarovan že leta 1952. Odločba je bila razveljavljena z Odlokom o razglasitvi starega jedra Železnikov za urbanistični in kulturni spomenik, ki je bil objavljen v Uradnem listu RS 20/1990, 25/1990, 75/2011 in 38/2012. S tem Odlokom je bil kot umetnostni, arhitekturni in etnološki spomenik razglašen tudi plavž z bližnjo okolico (EŠD 896), ki je kot pomnik fužinarstva v Železnikih izrednega pomena za identiteto občine Železniki. Plavž v Železnikih je edinstven ohranjen objekt te vrste na svetu in je kot tak privlačna točka za obiskovalce. Z obnovljenim trgom pred njim in z vso potrebno infrastrukturo na trgu je pridobil na simbolni vrednosti, Železniki pa pomembno prizorišče za različne prireditve.

Plavčeva hiša

Z Odlokom o razglasitvi starega jedra Železnikov za urbanistični in kulturni spomenik so spomeniško zaščitene skoraj vse nepremičnine v starem delu Železnikov. Odlok vsebuje seznam arhitekturnih spomenikov v okviru zaščitenega območja Železnikov. V tem besedilu bi izpostavili Plavčevo hišo kot edini arhitekturni spomenik, ki predstavlja javno infrastrukturo na področju kulture. V stavbi se nahaja Muzej Železniki. Plavčeva hiša je eden najpomembnejših fužinarskih objektov v Železnikih. Izstopa po pričevalnih, stavbno-razvojnih in arhitekturnih elementih (arkadni pomol, obokani prostori, notranji portali iz 17. stoletja, štuko strop v 2. nadstropju iz 18. stoletja). Hiša nosi ime po pomembni fužinarski rodbini Plavcev, ki so v hiši živeli v 17. in 18. stoletju. Med leti 1997 in 2010 je potekala temeljita obnova stavbe, obenem pa so določene prenove doživele tudi zbirke v muzeju.

Nosilca dejavnosti na področju varovanja nepremične kulturne dediščine sta Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS), OE Ljubljana in Občina Železniki.

ZVKDS izvaja javno službo na področju varstva in ohranjanja nepremične kulturne dediščine.

Občina Železniki s proračunom zagotavlja sredstva za sofinanciranje obnove nepremičnin individualnim lastnikom, ki prenavljajo stavbno dediščino v občini Železniki (stroške, ki nastanejo zaradi spoštovanja smernic spomeniškega varstva). Občinska proračunska sredstva so namenjena tudi za sofinanciranje obnove sakralne stavbne dediščine. V ta namen kot posvetovalno telo župana v občini Železniki deluje Komisija za varovanje naravne in kulturne dediščine.

Usmeritve:

- označiti kulturne spomenike z označevalnimi tablami;
- zagotavljati finančna sredstva za obnovo kulturnih spomenikov;

2.4.3 Zgodovinski spomeniki

V občini Železniki je več spominskih plošč kulturnim delavcem, ki so bile kot zgodovinski spomeniki razglašene z Odlokom o razglasitvi starega jedra Železnikov za urbanistični in kulturni spomenik:

- Spominska plošča slavistu dr. Francetu Koblarju

- Spominska plošča pisatelju Janku Mlakarju
- Spominska plošča dr. Antonu Dermoti

Z Odlokom so kot deli kulturne dediščine razglašeni kot zgodovinski spomeniki tudi:

- Spominska plošča padlim borcem Prešernove brigade, Železniki
- Spominska plošča padlim med NOB, Češnjica
- Spomenik padlim med NOB na Trnju, Železniki
- Spominska plošča žrtvam NOB na pokopališču, Železniki

Usmeritve:

- opozarjati upravljavce in lastnike na dolžnosti glede rednega vzdrževanja;
- zagotavljati zadostna sredstva za obnovo in urejanje spominskih obeležij;

2.5 Prireditve in izvajalci

2.5.1 Prireditve

V občini Železniki je poleg prireditev, ki so namenjene predvsem lokalni skupnosti, veliko takih, ki presegajo lokalne okvire.

- **Osrednje občinske proslave** – ob slovenskem kulturnem prazniku, ob prazniku dela, ob dnevu državnosti (Občina Železniki od leta 2011 sofinancira organizacijo osrednjih občinskih proslav ob navedenih državnih praznikih. Za organizacijo proslav so odgovorna kulturna društva, ki imajo sedež v občini Železniki. S tako osrednjo občinsko proslavo se občani lažje identificirajo, osrednja občinska proslava poveže občane pri praznovanju kulturnih prelomnic naroda. Kulturna nacionalna identiteta je tista, ki je bila v preteklosti ključnega pomena in ki je ključna tudi dandanes, ko se soočamo z združeno Evropo, kjer se narodi brez lastne iniciative hitro izgubijo med množico.)
- **Slavnostna seja ob občinskem prazniku** (Na podlagi 6. člena statuta občine Železniki je Občinski svet občine Železniki na seji 9. 4. 1997 sprejel Odlok o občinskem prazniku občine Železniki. Praznik občine Železniki je 30. junij. Na ta

dan leta 973 se v posebni darilni listini, ki se je ohranila do danes, prvič omenjajo kraji v Selški dolini z območja sedanje občine Železniki. Občina Železniki obeležuje svoj občinski praznik s slavnostno sejo, na kateri se lahko za posebne zasluge podeljujejo priznanja in nagrade občine Železniki.)

Naslednje prireditve so našete, kakor si sledijo v koledarskem letu:

- **Po stezah partizanske Jelovice, januar** (Tradicionalna prireditev v spomin na dražgoško bitko poteka v Dražgošah v januarju. Organizira jo Društvo za vrednote NOB, pri organizaciji sodelujejo še druga društva in krajani Dražgoš.)
- **Luč v vodo, 11. marec** (Etnološko prireditev Luč v vodo organizira Turistično društvo Železniki. Prireditev poteka v Plnadi v Železnikih, ko udeleženci po bajerju spustijo 'gregorčke', vržejo luč v vodo. Gre za poustvarjanje običaja, ko se je dan že toliko podaljšal, da obrtniki pri delu niso več potrebovali umetne luči, zato so jo simbolno vrgli v vodo.)
- **Prvomajska budnica, 1. maj** (Prvo budnico je Pihalni orkester Alples Železniki igral 1. maja 1981. Od takrat vsako leto v prvo majsko jutro prebudijo prebivalce Selške doline.)
- **Zelee fest, maj** (Festival organizira Kulturno in turistično društvo Zali Log)
- **Kosec vabi** (Etnološko prireditev Kosec vabi (prej Mohor vabi) so v Turističnem društvu Selca prvič organizirali leta 1974. Prireditev so zadnjič organizirali leta 2008 v Selcih.)
- **Čipkarski dnevi v Železnikih, julij** (Od leta 1962 Turistično društvo Železniki organizira Čipkarske dneve, ki potekajo sredi julija. V enem tednu se zvrstijo številni kulturni, športni in zabavni dogodki. Osrednji dogodki so čipkarske razstave, kjer čipke predstavijo klekljarice iz občine Železniki, učenke Čipkarske

šole Železniki in gostujoče klekljarice iz Slovenije ali tujine. Na osrednjem čipkarskem prazniku v Železnikih sodelujejo številna društva.)

- **Krawal, julij** (Tradicionalni festival alternativne glasbe poteka v Železnikih v juliju. Organizira ga Kulturno društvo Rov.)
- **Dan teric v Davči, avgust** (Turistično društvo Davča je organizator kulturno-etnološke prireditve Dan teric. Pripravijo kulturni program in na domačiji pr Vrhovc prikažejo postopke, ki so potrebni, da iz bilke lanu nastane platno. Leta 2011 so organizirali 25. tradicionalno prireditev.)
- **Sadovi jeseni v Sorici, september** (Organizator turistične prireditve v Sorici je Turistično društvo Sorica. Od petka do ponedeljka se zvrstijo etnološki, športni n družabni dogodki.)
- **Hoja za zvoncem, 24. december** (Gre za božični običaj, ki ima korenine v 17. stoletju. Leta 1622 je bila po prizadevanjih Jurij Plavca ustanovljena Župnija Železniki. Na prvo polnočnico po ustanovitvi samostojne župnije je Jurij Plavc zaspal, ker se zvonovi iz zvonika župnijske cerkve niso slišali do njegove hiše. Da se to ne bi več dogajalo, je kupil zvon in naročil domačim fantom, naj dve uri pred polnočno mašo zvonijo in budijo domačine k polnočnici. Običaj se je ohranil do današnjih dni. Pri izvedbi sodelujejo krajanje Železnikov, TD Železniki, Pevski zbor Domel.)
- **Športnik leta občine Železniki, december** (Prireditev Športnik leta pripravlja Strokovni svet za šport v Javnem zavodu Ratitovec. Vsako leto podelijo priznanja športniku, športnemu delavcu in športnemu društvu. Prireditev spremlja kulturni program.)
- **Božično novoletni koncert, 26. december** (Kmalu po ustanovitvi Pihalnega orkestra Alples Železniki so pripravili prvi samostojni letni koncert. Ta koncert je z leti postal tradicionalen in poteka 26. decembra v Železnikih.)

- **Krajevne prireditve ob spominskih dnevih** (krajevni prazniki, pustovanja,...)
- **dobrodelne prireditve** (Misijonska tombola, Sončki dobrote)

V popisu prireditev niso zajete prireditve, ki so organizirane ob obeleževanju obletnic (društvene obletnice, obletnice ustanov, rojstev in smrti vidnejših rojakov,...), so pa za kulturno dogajanje v občini Železniki velikega pomena. Prav tako h kulturni ponudbi veliko prispevajo prireditve v okviru lokalnih skupnosti (prireditve ob državnih praznikih, ob dnevu žena, ob materinskem dnevu,...)

2.5.2 Organizatorji in izvajalci

- Občina Železniki in krajevne skupnosti;
- društva, ki delujejo na področju kulture;
- Muzejsko društvo Železniki;
- Krajevna knjižnica Železniki (Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka);
- Osnovna šola Železniki in podružnične šole;
- Vrtec pri OŠ Železniki;
- Vrtec Selca;
- Antonov vrtec;
- Glasbena šola Škofja Loka;
- druga društva (športna, turistična, gasilska, rogisti v LD Selca)

2.6 Kultura v povezavi z izobraževanjem, športom, turizmom, mladinsko in gasilsko dejavnostjo

V občini Železniki obstajajo tesne povezave kulturne dejavnosti z izobraževanjem, s turizmom, s športom in z mladinsko dejavnostjo. Na veliko prireditvah sodelujejo tudi gasilska društva, ki delujejo v občini Železniki. Vsi s svojim delovanjem prispevajo k razvoju kulturnih dejavnosti in kulturni ponudbi v občini Železniki.

3. KULTURNA KOMUNIKACIJA IN PROMOCIJA

3.1 Oglaševanje dogodkov preko medijev:

- splet (spletne strani društev, občinska stran, stran JZR, stran Turizem Škofja Loka);
- tiskani koledar prireditev (Kam?, Turizem Škofja Loka);
- letaki, zloženke, vabila, plakati (v tiskani in elektronski obliki);
- tiskani mediji: občinsko glasilo Ratitovška obzorja Gorenjski glas, Loški glas, Loški utrip, Delo, Dnevnik;
- radijski medij (Radio Sora in drugi);
- 'jumbo' plakati.

4. INFRASTRUKTURA NA PODROČJU KULTURE

4.1 Javna infrastruktura na področju kulture

Občinski svet Občine Železniki je dne 22. 1. 1997 sprejel sklep št. 293 o razglasitvi javne infrastrukture na področju kulture. S tem je občina zavarovala rabo oziroma namembnost prostorov za opravljanje kulturnih dejavnosti. Sklep določa, da javna infrastruktura na področju kulture postanejo nepremičnine na območju občine Železniki, ki so bile na dan 17. decembra 1997 javna lastnina v upravljanju občine ali krajevne skupnosti in so pretežno namenjene opravljanju kulturne dejavnosti. Kot javna infrastruktura na področju kulture se ob istih pogojih razglašajo tudi oprema v nepremičninah, ki je namenjena opravljanju kulturnih dejavnosti. Nepremičnine so kot javna infrastruktura na področju kulture zaznamovane v zemljiški knjigi.

Nepremičnine, razglašene kot javna infrastruktura na področju kulture:

Objekt	naslov
Kulturni dom Železniki	Trnje 39, Železniki
Muzej Železniki	Na plavžu 58, Železniki
Kulturni dom Selca-Krekov dom	Selca 88, Selca
Kulturni dom Zali Log	Zali Log, Železniki
Osnovna šola Podlonk	Podlonk 11, Železniki
Osnovna šola Martinj Vrh	Martinj Vrh 20, Železniki
Groharjeva hiša Sorica	Spodnja Sorica 18, Sorica
Kulturni dom Sorica	Spodnja Sorica 6, Sorica
Osnovna šola Zabrdo	Zabrdo 1, Sorica

4.2 Ostali objekti kot prostori kulturne dejavnosti

- objekti Osnovne šole Železniki in podružničnih šol (OŠ Železniki, PŠ Selca, PŠ Davča, PŠ Sorica);
- Dvorana na Češnjici (bivša kinodvorana na Češnjici);
- športni objekti (Športna dvorana Železniki, Športni park Dašnica, Športni park Rovn, igrišče na Zalem Logu, igrišče v Selcih, igrišče v Martinj Vrh, igrišče v Sorici, igrišče v Dolenji vasi);
- sakralni objekti (cerkev sv. Antona v Železnikih, cerkev sv. Nikolaja v Sorici, cerkev sv. Petra v Selcih, cerkev Naše ljube Gospe presvetega srca Jezusovega v Davči, cerkev Loretske Matere Božje v Suši);
- Krajevna knjižnica Železniki;
- Mladinski center Železniki;
- stavba Občine Železniki (razstave na hodniku);
- gostinski lokali;
- trgi, vaška središča, naselja, dvorišča;
- ob spomenikih in spominskih obeležjih.

5. ANALIZA PREDNOSTI, SLABOSTI, IZZIVOV, NEVARNOSTI

5.1 Prednosti

- bogata ljubiteljska kulturna dejavnost
- bogata kulturna, tehniška dediščina
- prepoznavne osebnosti
- tradicija
- naravne danosti
- Čipkarska šola Železniki
- gospodarstvo

5.2 Slabosti

- infrastruktura za izvajanje prireditev
- neprepoznavnost
- nedostopnost (slabe prometne povezave)
- zaprtost, ozkost (karakterno - povezava geografskega okolja in značaja)
- prostorska omejenost
- namestitvene kapacitete
- razdrobljenost in nepovezanost interesnih skupin

5.3 Izzivi

- okrepiti povezavo med kulturo in ostalimi področji družbe – šolstvo, turizem, šport
- mednarodne povezave, pobratenja
- pobratenja med društvi izven občine Železniki
- vpis Muzeja Železniki v razvid muzejev
- zagotoviti pomoč samostojnim kulturnim delavcem
- prostovoljstvo in ljubiteljska dejavnost (podmladek; v smislu: zagotoviti, da bo prostovoljstvo še vedno vrednota)
- ohranjanje obstoječih in spodbujanje ustanavljanja novih kulturnih društev

-
- povezovanje ljubiteljskih umetnikov (literati, slikarji, fotografi ...)

5.4 Nevarnosti

- premajhna občinska finančna podpora kulturni dejavnost in promociji
- pomanjkanje profesionalnega kadra za dejavnosti na področju kulture
- nevarnost 'bega' prepoznavnih društev in z njimi povezanih prireditev iz občine

---

6. STRATEGIJA RAZVOJA KULTURE OBČINE ŽELEZNIKI

6.1 Cilji občine Železniki na področju kulture

V tem poglavju je izpostavljenih pet glavnih ciljev na področju kulture v občini Železniki za obdobje 2013 - 2017. Pomemben vidik strateškega dela kulturne politike v občini Železniki za omenjeno obdobje pa predstavljajo tudi usmeritve za obravnavana področja v dokumentu (usmeritve so našteje v poglavju "*Usmeritve*" pod posameznimi področji).

Pet ciljev na področju kulture v občini Železniki:

1. Čipkarski dnevi v Železnikih kot osrednji občinski dogodek
2. Obnova Kulturnega doma Železniki
3. Spodbujanje ljubiteljske kulturne dejavnosti
4. Oživitev kulturnih dejavnosti na trgih in vaških središčih
5. Pobratenje občine in društev

Cilj	Čipkarski dnevi v Železnikih kot osrednji občinski dogodek
Namen	-prepoznavnost občine Železniki -ohranjati tradicijo -izboljšati kvaliteto prireditve -vključevati mlade in mednarodno javnost -sodelovanje med društvi
Predlogi ukrepov	-pridobiti sredstva financiranja -spodbujati sodelovanje društev na prireditvi -določiti vsebino
Nosilci	-Občina Železniki -Javni zavod Ratitovec -TD Železniki -društva,...

Cilj	Obnova Kulturnega doma Železniki
Namen	<ul style="list-style-type: none"> -omogočiti prostor kulturni ustvarjalnosti -izvajanje programov in aktivnosti (koncerti, gledališke predstave,...) -okrepiti sodelovanje med društvi v občini in izven -vzpostavitev kulturnega centra -spodbujati glasbeno, gledališko in galerijsko dejavnost v občini Železniki -spodbujati sodelovanje društev na prireditvah
Predlogi ukrepov	<ul style="list-style-type: none"> -pridobiti sredstva financiranja (sponzorji) -opremiti prostor (pozornost na akustičnosti, večnamenskosti, dostopu gibalno oviranim) -določiti vsebino
Nosilci	<ul style="list-style-type: none"> -Občina Železniki -KS Železniki -gradbeni odbor -društva

Cilj	Spodbujanje ljubiteljske kulturne dejavnosti
Namen	<ul style="list-style-type: none"> -ohranjanje ljubiteljske dejavnosti -spodbujanje društev k širjenju kulture -druženje -motivirati javnost za obisk kulturnih prireditev
Predlogi ukrepov	<ul style="list-style-type: none"> -širitev podmladka -povezava mentoric na šoli z društvi -povečati število kulturnih dejavnosti na predmetni stopnji OŠ -oglaševanje in promocija (elektronska jumbo tabla) -vključitev profesionalnih kulturnih delavcev -zagotavljanje pogojev za kvalitetno delo društev
Nosilci	<ul style="list-style-type: none"> -Občina Železniki -JZR -MC Železniki -društva -posamezniki -šola

Cilj	Oživitev kulturnih dejavnosti na trgih in vaških središčih
Namen	-promocija kulturne dediščine -motivirati javnost za obisk kulturnih prireditev
Predlogi ukrepov	-ureditev vaških središč -ureditev prometa skozi staro jedro Železnikov (obvoznica) -poletni večeri kulture (delavnice, pogovori, tematski festivali) -srečanje starodobnikov -zbirateljstvo (garažni sejem)
Nosilci	-JZR -Občina Železniki -društva -izobraževalne ustanove -turistična društva -Turizem Škofja Loka

Cilj	Pobratenje občine in društev
Namen	<ul style="list-style-type: none"> -Odpiranje navzven -Izmenjavanje primerov dobre prakse -Povezovanje prebivalcev obeh občin -Povezovanje gospodarstva
Predlogi ukrepov	<ul style="list-style-type: none"> -Medsebojno obiskovanje -Sodelovanje na prireditvah (kulturne, športne,...) -Podpis listine -Kandidiranje občine za evropska sredstva <p>Zagotoviti sredstva v občinskem proračunu</p>
Nosilci	<ul style="list-style-type: none"> -Občina Železniki -društva

---

7. ČLANI DELOVNE SKUPINE ZA PRIPRAVO STRATEGIJE RAZVOJA KULTURE OBČINE ŽELEZNIKI

Gregor Bogataj (Svet Javnega zavoda Ratitovec, Strokovni svet za kulturo JZR)

Gregor Habjan (direktor Javnega zavoda Ratitovec)

Stane Koblar (predsednik Strokovnega sveta za kulturo JZR, predsednik KUD France Koblar)

Martina Logar (Občina Železniki)

Mateja Markelj (svetnica Občine Železniki, članica KUD France Koblar)

Miha Markelj (študent turisticke in humanistike)

Katja Mohorič Bonča (Muzej Železniki – Javni zavod Ratitovec)

Andreja Ravnihar Megušar (Strokovni svet za kulturo JZR)

Rudi Rejc (predsednik Muzejskega društva Železniki)

Tatjana Šmid (Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka)

Jože Tavčar (Svet Javnega zavoda Ratitovec, Strokovni svet za kulturo JZR)

Jure Thaler (predsednik KUD dr. Janez Evangelist Krek Selca)